

מסורת הש"ס

(א) לעיל עד. עה: [ע"פ ע"ז לז. קדושין. ט: ס: [ע"פ], (ג) [ג"ל רבין], א) [נשל עב. וס"ג], ד) [פסחים ק"ה. (ס) לעיל כ, ו) התארי סר אפילו זרקן למיטה שהיא יושבת עליה עמו. ולשון הש"ע אפי' היא עמו במיטה, ה' ב"ב פה:; ח) [ב"מ ט:]; ט) ז"ק סד: ב"מ י: ט"ז; י) [נמר בד: סנהדרין ע"א], יא) כריתות בד: י"ז מב. מט. כתובות פג. לה, יב) ג"ז שם וז"ק ט:; יג) גרש"י שצ"ק"י טוס"פ וזאת בתוך קץ (י') [דף עב.]; טו) [ב"ב טוס"פ: כלומר לאחר, טו) [דף ע"ה], יז) [נ"צ], יח) או הדיקטו לימא דספרי, לה, יט) הנקדטו לפי הדיקטו וכרז הכהנא,

תורה אור השלם

- בי יקח איש אשה וקבלה והיה אם לא תמצאין חן בעיניו כי מָצָא בָּהּ עָרוּת דָּבָר וְקָבַח לָהּ כִּפּוּר בְּרִייתָהּ וְנָתַן בָּהּ יְהוָה לְפָנֶיהָ מַחֲיֵהָ: דברים כ א
- אם התמצא תמצא בְּיָדוֹ הַגְבָּה מְשׁוּר עַד מְעוּר עַד שֶׁהָ הָיִים שָׁנִים וְשָׁלֹם: שמות כב ג

הגהות הב"ח

(א) גבי אלהא לית, ניצ עי' לעיל פ"ב ב'ק כ ט"א:

מוסף רש"י

הובא בסוף התוסכת.

מוסף תוספות

א. [ת]לא נשאר מן השברע אלא מעט, ואמר לאחר שבע זה. ר"ן. ב. דוקא ידה. ופ"ט הא"ש. א. למקל ופ"ט וכלל דרש לה. הש"ס.
ד. הלכך מרבין מונתן כל דבר שרומה ליה. רש"ס.
ה. [ו]נאמר אצלן דאמר בברובא [ב"ק סד ע"ב] כל מקום שאתה מוצא שתי כללות הסמיכותן או הנה הטל פרט ביניהם. מוס' ג"מ טז:
ו. [ת]יש לבטל פירות עד שיכתוב לה ו בפירוטיון. מוס' פ"ב ג"כ ע"ב ד"ה תמנה.
ז. דאע"ג דאינו מוכיר ובפירוטיון הכי בני למימר.
ח. למקיר חצרה. מוס' ב"ב שם.
ט. מדרב כהנא. מוס' ב"ב מט ע"א ד"ה ומדב.
י. נראה לר"י דאלשון דא' ודברים אין צריך להביא דאיה דמהני, דמסתברא דהיא דמהני הויא דלא האז לרזו כמו בעלמא ליטנא מעליא. אלא. מוס' לעיל פג. ד"ה מרבי.
יא. דמועין דבר ד"ה יחולא דהשאילן ולענין דבר ד"ה לא יחולא. מוס' הל"ש.
יב. אלא אומר לה דין ודברים אין לי בנכסיך. שם.
יג. דדתי דמבא תנאי ולא מהני, מכח טילוק בעלמא ומעיל. מוס' ממונא שם.
יד. [ואהאן] מייית נמי כדרכא, כלומר באיזו נחלה מועיל התנאי באותה שכאח לו ע"י תקנת חכמים. מוס' ב"ב שם.
טו. להתחייב במצוות, ואם הוא גדול זכה בעצמו. מוס' הל"ש.
טז. ומה עבדא דקני ליה גופיה אם אומר הרי אתה לעצמך מהני אלא

לכי נפקא קאמר לה. ואי מיית צלילה לא הוי גיטא. וגבי מתני' נמי הרי זה גיטך לכשלא אבא לאחר שנים עשר חדש^(א) לאו גט הוא וליכא למיסמך אומנו של שטר מוכיח עליו דהא צדדיא אמר לכשלא אבא יחא גט אבא לא מעכשיו: **צאם סלא**. ודכוותה אס לא צאתי ואמרי' לעיל

בפירקין (דף עב.) גבי אס מתי אס שתי לשונות משמע משמע מעכשיו ומשמע לכשיגיע אמר מהיום הוי מעכשיו לא אמר מהיום הוי לכשיגיע הלכך רבותינו סדרי לה כרבי יוסי כו': **כאם מתי קאמר**. ואמרן לעילי' דלאחר מיתה הו' לכשאמות והכא נמי משמע לכשלא אבא לאחר שנים עשר חודש: **כסב גט על סנאי כשר**. ואפילו לא נתקיים התנאי דהא הכא הו' כזה לכמוז לאחר י"ב חדש והס קדמו וכתבותו ומכשר רבי יוסי ונימא נמי דלרשא פליג: מדבוס ליה למימר כו'. אבא כרישא מודה: ורנן. דפליגי עליה סברי ל"ש אמר כתבו אס לא צאתי ל"ש אס לא צאתי כתבו לא כזה לכמוזו אלא לאחר י"ב חדש: **לאחר שבע שנה**. זה גיטך אס לא אבא לאחר שבע וס"י שמטה וז מממייס אחר שבע: **חד בשנא פרי שצנא וסנא שצנא**. קרי בשנא שנת שצנא שצנא אבא רביעי חמישי וששי נקראין על שם שנת הצנא: **קמי שצנא**. האי שנת דקאמר יוס שנת ממש קאמר: **לאחר הרגל**. אס לא אבא לאחר הרגל צריך להמתין ל' יוס: **וקלפוס**. יפה אמרת דודאי יחידאה אמריה: **ולא קלפוס**. לא הודו לו שגאמרה מפי רבים משום דלית הלכתא כוותיה:

הדרן הלך מי שאחוז

הזורק גט והיא צמוד ניסה. של נכסי מלוג חרקו לה ע"ג קרקע: הרי זו מגורשה. דקנתה לה חצרה אכלו נתנו צידה דמפרש בגמ': **לפוך חיקה או לפוך קלסה הרי זו מגורשת**: **גב' מנא הני מילי**^(א) דתנו רבנן יונתן בידה אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מגין ת"ל ונתן מכל מקום^(ב) ותניא גמי הכי גבי גגב ידו אין לי אלא ידו גגו יחצרו וקרפיפו מגין ת"ל^ג **המצא תמצא מכל מקום וצריכא דאי אשמועי' גט משום דבעל כרחא מגרשה אבל גגב דליתיה בעל כורחיה אימא לא ואי אשמועינן גגב משום דקנסיה רחמנא אבל גט אימא לא צריכא חצרה**^ד **מה שקנתה אשה**^ה **קנה בעלה א"ר אלעזר בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסיך וכי כתב לה הכי מאי הוי והתניא**^ו **האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וירי מסולקת הימנה לא אמר כלום אמרי דבי ר' ינאי בכותב לה ועודה ארוסה וכדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא ירשנה וכדרבא**^ז **דאמר רבא האומר** **אי**

לשונות הללו: לא אמר כלום. דמאחר שהיא שלו צריך לכמוז לשון מתנה: **צנוצס לה**. דין ודברים כו' צעודה ארוסה קודם שזכה בנכסים ואי"ל לכמוז לשון מתנה דיכול להמתנא כדכר כהנא: **ממקום אחר**. שאינה ירושת אבותי מן המורה: **מסנה עליה**. קודם שזכה:

אי

דמהני גבי עבד אין לי עסק בך לא כמו שמפרש ר"ת דזכו ביה שמיא^{טו} **דל"כ** **הכי מיייתי ראייה לקמן בפ"ב** (דף פה.) **דבאשה מהני הרי את לעצמך מק"ו מעבד**^{טז} **אלא היינו טעמא דאין לי עסק בך משמע אלא תהא לעצמך וזה לא שייך צדשה**^{יז}:

סבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והיה ליה כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי ומר לא סבר לה כר' יוסי והוה ליה כאם מתי גרידה: **מתני'** אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש כתבו גט ותנו לאשתי כתבו בתוך י"ב חדש ותנו לאחור י"ב חדש אינו גט פ"י שהוא לא הרישה אותם לכתוב אלא אם לא יבא לאחר י"ב חדש ולא בתוך י"ב חדש כתבו בה ונתנו

מי שאחוז פרק שביעי גיטין

לאחר שבע שנה. נראה דלפילו עומד צסוף שבע^א הוי שנה כיון שהזכיר לשון שבע:

הדרן עלך מי שאחוז

הזורק. ת"פ ונתן. וא"ת ונימא ונתן כלל צידה פרט ואין צכלל אלא מה שצפרט^ב וי"ל ושלחה חזר וכלל^ג ודיינינן כעין הפרט^ד וכן י"ל צסמוך גבי המלא תמנא דהוי כלל ופרט וכלל דשדי ידו צין המנלא דהוי^ה וא"ת א"כ היכי פריך צריש מרובה (ב"ק סד:) גבי שדי חמור צין המנלא תמנא והא מייצעי ליה לכדתניא אין לי אלא ידו כו' ומאי פריך כיון דהכא נמי שדינן ידו צין המנלא תמנא הכי נמי נישדי חמור וי"ל כיון דשדינן ידו דלרייר צרשות ודמי להמנלא תמנלא מו לא נישדי חמור דהוי דכר הנגנב:

בבותב **זה דין ודברים בו'**. וא"ת והא אכתי אית ליה לצעל פיירי דלאמרינן צהכותב (כתובות פג.) שהצעל אוכל פירות צחיה^ו וי"ל דכעת לה דין ודברים אין לי צנכסיך וצפירוותיה^ז דלו לית ליה דלאמרי' התם ולר"ת דמפרש צסמוך דלא תלי צאכילת פירות^ח **אחי שפיר** כמו שאפרש צסמוך:

והתניא האומר לחבירו בו'. הוה מצי לשנויי צשכותב לה צלשון טוב המועיל או שמנן לה הצעל צמתנה דלאמרינן צחזקת הצמים (ב"ב דף נא:) דקנתה ואין הצעל אוכל פירות אלא משום צצפרק הכותב (כתובות פג.) אכטריז לשנויי הכי משני נמי הכא: **וכדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה בו'**. אהא לא מיייתי ראייה^ט כיון עדדיין לא וזה צנכסים שיכול לסלק עצמו אפילו צלשון גרוע דהא צהנהו דמיייתי לא איירי צלשון דין ודברים ועוד דאי אפשי דמיייתי הוי לשון טוב טפי מדיו ודברים כדמשמע צכריתות (דף נד:) אלא^י מיייתי דלא תיקשי היכי יכול להסתנות שלא יירשנה הואיל שלא צא לעולם עדדין כמו שאינו יכול להסתנות על נחלת אציו ואפילו לר"מ דאמר (ב"מ זג.) צעל מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה תנאו צעל משום דמתנה על מה שצמוז צמורה הא צדרנכן תנאו קיים שאני התם שהוה עושה תנאי גמור^א אבא הכא אין עושה כל כך תנאי^ב ועוד דלאמרינן צאזמו נשך (ב"מ דף סו.) דצעדין שיעשה התנאי אותו שצריך לתנאי והכא עושהו הצעל שאינו צריך לתנאי ומציא שפיר מדרב כהנא דאדם מתנה עליה שלא יירשנה^ג וכי תימא מאי שני מנחלת אציו שחא יכול להסתנות לא דמי שהיה הכא תקנת חכמים היא^ד וכדרבא דאמר האומר אי אפשי צתקנת חכמים כגון זו שומעין לו כלום עשו אלא להנאתו אי אפשי לו צאומה הגאה

ואע"ג דלרב אית ליה צהכותב (כתובות פג:) דלפילו דלאורייתא יכול להסתנות הש"ס דהכא לא סבר הכי ועוד דמסקנא דהתם לא קאי הכי: **וידין ודברים אי ש"ס** שדדה זו **לא אמר בזהם**. כל הוי לשיני סלק מהני כלום משום דדינן ודברים ומעסק ידיו ורגליו סליק נפשיה ולא מגופה דשדה דלאמרינן צפ"ב דכריתות (דף נד:) והא

סבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והיה ליה כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי ומר לא סבר לה כר' יוסי

והוה ליה כאם מתי גרידה: **מתני'** אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש כתבו גט ותנו לאשתי כתבו בתוך י"ב חדש ותנו לאחור י"ב חדש אינו גט פ"י שהוא לא הרישה אותם לכתוב אלא אם לא יבא לאחר י"ב חדש ולא בתוך י"ב חדש כתבו בה ונתנו לאו גיטא הוא וליכא למיסמך שכתבו בתוך י"ב חדש שלא ברשות עשו ואינו גט ור' יוסי סבר כזה הוי גיטך דאקני מרפיפלו ר' יוסי בסופא ולא פליג ברישא וקשה לי ואמאי הוי תנאא כלל והא הוי מעשה קודם לתנאי שאמר כתבו ותנו שהוא מעשה קודם ואח"כ אמר לא לא באתי שהוא תנאי אלא בעי תנאי קודם למעשה אלא ר' מאיר מדילין מבני דר בני ראובן אבל רבנן כי הויכ דלא בעי תנאי כפול הכי נמי לא בעי תנאי קודם למעשה אלא אפילו מעשה קודם לתנאי נמי תנאו קיים. וסתמא זו דלא כר' מאיר ואי"כ הלכה כרבנן ואע"י דתנן סתמא כר' מאיר בשלחי פרק השוכר את הפועלים (ב"מ צד.). כתבו לאחר י"ב חדש ותנו לאחר י"ב חדש ומת אם גט קודם למיתה הרי זה גט ואם מיתה קדמה לגט אינו גט אין ידוע והו שצמור מגורשת ואינה מגורשת: ת"ר לאחר שבע שנה לאחר שנה חדש לאחר שבת פ"י זה גיטך אם לא אבא לאחר שבע של שנה שמינית קרריה אתר שבע. אבל אם אמר לה לאחר שבע שנים כיון שהזכיר המגין מיד משמע וכיון שהשלימו ז' שנים מיד הוי גט וכן אם אמר לה לאחר י"ב חדש וכן לאחר ז' ימים אבל כשאמר לאחר שבע אני דנין דבריו כאילו אמר מוצאי השבע וכן שנה שמינית קרי מוצאי שביעית וכן לאחר השנה כל החדש יקרא לאחר שנה וכל לאחר חדש כל שבע הבא יקרא לאחר חדש וכן לאחר השבת יקרא עד חצי השבוע אבל כשהזכיר המגין בין בשנים בין בחדשים בין בימים מיד הוא גט לאחר שבת מאי יתיב ר' זירא קמיה דרבי אסי ואמר לה ר' אסי קמיה דר' יוחנן ותיוב קאמר חד בשבא חרי ותולתא בחר בשבא ארבעה חמשה ומעלי שבתא קמי שבתא תניא רבי אומר לאחר הרגל ל' יום נפק ר' חייא דרשה משמי' דרבי' ולא קלסוה אלמא דלית הלכתא כותיה: **פ"ח הזורק** גט לאשתי והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת וזקק לה בתוך חצרו אפילו עמו כחצרו אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת. פ"י הזורק גט לאשתי והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה אפילו הוא עמה במטה וזרקו שם אינה מגורשת ואם זרקו לה בתוך חיקה או בתוך קלתה שהוא טל שהנשים נזונות בתוכו מחטים וצרורות אפילו בתוך ביתו הרי זו מגורשת מנא ח"מ דת"ר אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מגין ת"ל ונתן בידה כתיב. ומקשה חצרה מה שקנתה

עז.

עא א ב ג מ"י פ"ט מהל' גירושין הלכה טו סגמ עשין נ טוס"ע אה"ע סי' קמד סעיף ד:

עב ד ה מ"י שם הלכה כג טוס"ע שם ס"ו:

א ו מ"י פ"ה שם הלכה א סגמ שם טוס"ע אה"ע סי' קלט סעיף א:

ב ז מ"י שם הלכה ח טוס"ע שם סעיף י:

ח [טוס"ע חומ"מ סי' שגמ סעיף ד]:

ג ט מ"י פ"ב מהל' אשות ה"ל נ וס"פ מהל' זמיה הי"ב וס"ו מהל' נדרים הי"ו סגמ עשין מה טוס"ע אה"ע סומן פה סעיף א וי"ד סי' רכב ס"א חומ"מ סי' קכו ס"א:

ד י מ"י פ"ב מהל' אשות ה"ל א צ סגמ שם טוס"ע אה"ע סי' צב סעיף א וסעיף ג וסעיף ז וס"י סט סעיף ז:

פסקי ר"ד

לה אבירייתא אבל למתני' אם לא באתי קתני והוי לא בא פ"י בכריתא דתני היה הולך ובה יש לחוש שמא פייס אבל מתני' דלא תני ובא לא חיישין שמא בא: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש ומת בתוך שנים עשר חודש אינו גט. מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט. תנא רבותינו התירוה לינשא פ"י אע"ג דלא אמר לה מעכשיו. מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל כי דינא דשרו שמחא אמר ר' יהודה נשיאה בן בנו של רבינו הקדוש דתנן בפ' אין מעמידין (ע"ז לה:) רבי יהודה הנשיא ובית דינו התירו השמן. וסבר ר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו פ"י דתנן בבבא בתרא (קלו.) הکتוב נכסיו לבנו לאחר מותו צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה רבי יוסי אומר אינו צריך: אמר ר' אבא בריה דר' חייא ר' אבא א"ר יוחנן ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ב ר' רבי החירה לינשא ולא הורו לו כל שעתו ואמרי לו כל סייעתו למימרא דלית הלכתא כותיה. א"ל רבי אלעזר לההוא סבא כי שריתתה לאלתר שריתתה לא לאחר י"ב חדש שריתתה לאלת' שריתתה דהא לא אתי או דלמא לאחר י"ב חדש ואיךים דאיקריס לה תנאיה א"ל ותבעי לך מתני' מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט לאלתר הוי גט דהא לא אתי או דלמא לאחר י"ב חדש ואיךים תנאיה. א"ל אין הכי נמי דמתני' קא מביעני לי דקא שילנא לך בה ששום הדיות בההוא מינא ולא אפיטשא ולחומרי' עבדי' עד שישלימו י"ב חדש: אמר אביי הכל מודים היכא דאמר לה לכשתצא חמה מנרתקה לכי נפק קא"ל וכי מיית בליילא הרי גט לאחר מיתה פ"י ודכוותא גבי תנאי נמי אמר לה הרי זה גיטך לכישא אבא לאחר י"ב חדש לאו גיטא הוא וליכא למיסמך שכתבו בתוך י"ב חדש ולא ברשות עשו ואינו גט ור' יוסי סבר כזה הוי גיטך דאקני מרפיפלו ר' יוסי בסופא ולא פליג ברישא וקשה לי ואמאי הוי תנאא כלל והא הוי מעשה קודם לתנאי שאמר כתבו ותנו שהוא מעשה קודם ואח"כ אמר לא לא באתי שהוא תנאי אלא בעי תנאי קודם למעשה אלא ר' מאיר מדילין מבני דר בני ראובן אבל רבנן כי הויכ דלא בעי תנאי כפול הכי נמי לא בעי תנאי קודם למעשה אלא אפילו מעשה קודם לתנאי נמי תנאו קיים. וסתמא זו דלא כר' מאיר ואי"כ הלכה כרבנן ואע"י דתנן סתמא כר' מאיר בשלחי פרק השוכר את הפועלים (ב"מ צד.). כתבו לאחר י"ב חדש ותנו לאחר י"ב חדש ומת אם גט קודם למיתה הרי זה גט ואם מיתה קדמה לגט אינו גט אין ידוע והו שצמור מגורשת ואינה מגורשת: ת"ר לאחר שבע שנה לאחר שנה חדש לאחר שבת פ"י זה גיטך אם לא אבא לאחר שבע של שנה שמינית קרריה אתר שבע. אבל אם אמר לה לאחר שבע שנים כיון שהזכיר המגין מיד משמע וכיון שהשלימו ז' שנים מיד הוי גט וכן אם אמר לה לאחר י"ב חדש וכן לאחר ז' ימים אבל כשאמר לאחר שבע אני דנין דבריו כאילו אמר מוצאי השבע וכן שנה שמינית קרי מוצאי שביעית וכן לאחר השנה כל החדש יקרא לאחר שנה וכל לאחר חדש כל שבע הבא יקרא לאחר חדש וכן לאחר השבת יקרא עד חצי השבוע אבל כשהזכיר המגין בין בשנים בין בחדשים בין בימים מיד הוא גט לאחר שבת מאי יתיב ר' זירא קמיה דרבי אסי ואמר לה ר' אסי קמיה דר' יוחנן ותיוב קאמר חד בשבא חרי ותולתא בחר בשבא ארבעה חמשה ומעלי שבתא קמי שבתא תניא רבי אומר לאחר הרגל ל' יום נפק ר' חייא דרשה משמי' דרבי' ולא קלסוה אלמא דלית הלכתא כותיה: **פ"ח הזורק** גט לאשתי והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת וזקק לה בתוך חצרו אפילו עמו כחצרו אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת. פ"י הזורק גט לאשתי והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה אפילו הוא עמה במטה וזרקו שם אינה מגורשת ואם זרקו לה בתוך חיקה או בתוך קלתה שהוא טל שהנשים נזונות בתוכו מחטים וצרורות אפילו בתוך ביתו הרי זו מגורשת מנא ח"מ דת"ר אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מגין ת"ל ונתן בידה כתיב. ומקשה חצרה מה שקנתה